

Självständighetsrörelsens innersta väsen

Två nedslag i skotsk strävan efter självständighet

Jesper Spanne
Douglas Eriksson

Abstract

Självständighetsrörelsen i Skottland befinner sig i en intressant fas: folkomröstningen om att lämna Storbritannien 2014 resulterade i att nej-sidan vann med en knapp majoritet. Och de stundande Brexit-förhandlingarna som steg för steg håller på att realiseras, mot det skotska folkets vilja, kommer med stor sannolikhet slå hårt mot den skotska ekonomin. SNP, den skotska självständighetsrörelsens politiska nav, menar att de inte tänker låta Skottland dras ut ur EU och yrkar återigen på att lämna Storbritannien samt stanna kvar i EU.

Självständighetssträvandets inre kärna är en sammanhopning av övertygelser och förhoppningar, fylld av idéer och uppfattningar om på vilket sätt rörelsen ska förverkligas. Den politiska doktrin som utgör själva kärnan är av skiftande karaktär och befinner sig, kan man säga, under ständig förvandling: den påverkas av allt från historisk erinran, till samtida tankemönster och av framtida politiska projekt.

Den här uppsatsen försöker också få ett grepp om hur ett nationalistiskt parti påverkas av interna och externa politiska förändringar inom sjukvården, EU:s inre marknad, finanskrisen och Brexit. Och vad händer med ett nationalistiskt parti som SNP, när det sakteligen och delvis får se sina politiska ambitioner förverkligas?

Nyckelord: separatism, nationalism, Skottland, Storbritannien, Brexit, EU

Antal ord: 9047

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Syfte och problemformulering.....	2
1.2	Material.....	2
1.3	Avgränsningar.....	3
2	Teori.....	4
2.1	Den liberala nationalismen.....	4
2.2	Ekonomisk separatism.....	5
2.3	Centrala koncept.....	6
2.3.1	Självständighet och autonomi.....	6
2.3.2	Nationalitet.....	6
2.3.3	Ekonomisk separatism.....	7
3	Metod.....	8
3.1	Idéanalys.....	8
4	Bakgrund.....	10
5	Empiri.....	12
5.1	Nationell identitet.....	12
5.1.1	1997 års manifest.....	12
5.1.2	2017 års manifest.....	14
5.2	Ekonomisk separatism.....	16
5.2.1	1997 års manifest.....	16
5.2.2	2017 års manifest.....	18
6	Analys.....	21
7	Slutkommentar.....	26
8	Vidare forskning.....	28
9	Referensförteckning.....	29
9.1	Elektroniska referenser.....	29

1 Inledning

Separatistiska rörelser har funnits i alla tider. I och med skapandet av överstatliga samarbeten har fenomenet fått fler och mer intrikata problem, samtidigt som det öppnat upp möjligheter – både för separatiströrelser och överstatliga samarbeten. Under 2017 blev problematiken synlig på den Iberiska halvön, där Katalonien försökte genomföra en självständighetsomröstning som kraftigt slogs tillbaka av den spanska staten, samtidigt som Europeiska Unionen höll sig passiva.

Motsättningar och separatism som förekommer inom Europa grundar sig i olika strävanden och kan förklaras i termer av allt från ekonomiskt självbestämmande till opportunism till xenofobi, och inte sällan i kombination med varandra för att stärka rörelsen. Därtill finns olika metoder för självständighetsrörelserna som kan skilja sig avsevärt från varandra. En gemensam nämnare för många av rörelserna är dock ekonomi. Sällan ser man rörelser som saknar egna ekonomiska tillgångar önska bryta sig loss. Utan möjligheten att på egen hand förse ekonomin med bränsle finns svaga förutsättningar för att självständigheten skulle leda till det bättre.

I Storbritannien har Skottland haft en självständighetssträvan under lång tid, vilken eskalerat i och med landets fynd av olja och gas. Den separatistiska rörelsen har i synnerhet drivits av Scottish National Party. Det nationalistiska partiet grundades 1934 men har vunnit sina största framgångar under 2000-talet. 2014 hade partiet majoritet i parlamentet och genomdrev en självständighetsomröstning som med knapp marginal vanns av nej-sidan, vilket på kort sikt ledde till ett förlorat stöd för Scottish National Party men framför allt att Skottland blev kvar som en del av Storbritannien.

Sommaren 2016 röstade Storbritannien för att gå ur EU. Eftersom Skottland länge haft en positiv inställning till det sistnämnda samarbetet, ritades den politiska kartan i och med beslutet. Samtidigt som beskedet om Brexit kom började det spekuleras i när och hur Skottland skulle kunna bli självständiga och, i stället för att tillhöra Storbritannien, ansluta sig till EU. Storbritanniens premiärminister Theresa May deklarerade dock tidigt i debatten att Skottland inte skulle tillåtas hålla en självständighetsomröstning förrän Brexitförhandlingarna var slutförda.

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet med undersökningen är att undersöka hur det skotska nationalistpartiets självständighetssträvanden tar sig uttryck i dess årligen utgivna manifest. Sättet som rörelsens argumentation för självständighet ser ut ser vi inte bara som en konstant, utan också som ett resultat av samhällsliga förändringar, interna och externa faktorer, som på ett eller annat sätt skapar en vilja till politisk förändring. Nationalist- och separatiströrelser lämnas sällan opåverkade av centralregeringars nedskärningspolitik, ekonomiska kriser eller internationella organisationers byråkratiska förmätenhet. Opportunismen i dagsaktuella självständighetsrörelser i Europa kan därför komma i olika former och förklaras på olika sätt, i termer av såväl ekonomi som chauvinism.

Vidare antar vi att SNP:s stöd av befolkningen är en annan faktor som har möjlighet att påverka partiets politiska doktrin och hur den uttrycks i manifestet. Vi utgår från att manifesten är SNP:s mest användbara plattform där deras politiska idéer tar sig i uttryck och argumenteras för. Därmed utgör manifestens innehåll en vital källa som kan hjälpa oss att förstå den politiska rörelse som SNP driver åren 1997 och 2017. De frågeställningar vi ämnar att besvara lyder:

1. Hur tar sig SNP:s självständighetssträvanden uttryck i termer av nationalitet och ekonomisk självbestämmande?
2. Hur har innehållet i manifesten förändrats mellan 1997 och 2017?

1.2 Material

Uppsatsens material utgörs av SNP:s valmanifest från 1997 och 2017. Manifestet från 1997 är 37 sidor och manifestet från 2017 är 48 sidor långt. Manifesten redogör för partiets idéer, åsikter och ståndpunkter i en mängd olika frågor och ämnen.

Anledningen till att just dessa två manifest valts ut beror på de kontextuella tidpunkterna, som gör manifesten intressanta för att besvara uppsatsens frågeställning. 1997 var Skottland på väg att få ett eget parlament och 2017 hade Storbritannien röstat för att lämna den Europeiska Unionen. Mellan dessa manifest inträffar även andra politiskt intressanta händelser, bland annat finanskrisen 2008 och Labours minskade stöd i Skottland. Summan av dessa gör manifesten och tiden som gått mellan dem intressanta att studera, samt är relevanta för att ge svar på vår frågeställning.

1.3 Avgränsningar

Totalt omfattar manifesten 85 sidor. För att få en tydligare förståelse av förändringen över tid hade vi med fördel kunnat göra ytterligare ett nedslag i tid. Efter diskussion har vi trots det enats om att jämföra två manifest. Vi tror att materialet är tillräckligt för att kunna besvara vår frågeställning. Om vi hade valt att analysera ytterligare ett av SNP:s manifest skulle vi visserligen få tre nedslag i tid att jämföra med varandra, men materialets storlek hade då riskerat en mindre uttömmande analysdel.

Uppsatsen ämnar ta reda på partiets idéer och budskap. Därför har vi, för att komma åt inifrån-perspektivet, valt att enbart analysera SNP:s egna manifest och inga texter utifrån. På så vis kan vi analysera partiets självbild utifrån valda dimensioner och hur den självbild har förändrats över tid.

2 Teori

Den teoretiska ansatsen i den här uppsatsen fokuserar på teorier om separatism och nationalitet av den anledningen att de båda är relevanta begrepp i studiet av självständighetsrörelser, eftersom de ger oss en bild av hur den nationella identiteten belyses, vad den består i och vad de ekonomiska anledningarna till separatism grundar sig i.

Teorin gällande separatism har hämtats från Ryan D. Griffith och Ivan Savic och handlar om hur separatism motiveras av ekonomiska faktorer och är hämtad ur *Globalization and Separatism*. Den typ av ekonomiska separatism som avhandlas av Griffith och Savic ger oss den teoretiska kunskap som krävs för att förstå separatistiska strömningar inom EU samt att den på ett förståeligt sätt korresponderar med vår undersökning. David Millers teori om nationalitet har också inhämtats för att hjälpa oss att förstå den nationalism som han själv kallar för en "modest liberal nationalism". En typ av nationalism och syn på nationaliteten som anses lämpa sig väl med den här undersökningens syfte och objekt. Våra operationella indikatorer som hjälper oss att ge svar på våra frågeställningar i materialet är hämtade ur Millers och Griffith/Savic teorier som förklaras genom de dimensioner vi valt. Dessa kommer beskrivas utförligare i metodkapitlet.

2.1 Den liberala nationalismen

David Millers teori kring nationalitet är utslaget av tre samverkande faktorer: nationell identitet, etisk gemenskap och vilja till politiskt självbestämmande. Detta förhållande existerar i kraft av och synliggörs av varandra. (Miller, 1995, s.10-11). För att kunna förstå kraften av nationalism som en realitet i modern samhällslig kontext föreslår Miller att det är dess inre logik som måste studeras. I motsats till etnonationalism, handlar den liberala nationalismen om nationell identitet byggd på liberala värderingar rörande individuell frihet, rättigheter, tolerans och jämlikhet, som konstrueras och upprätthålls inom den demokratiska staten, detta gör den liberala nationalismen som Miller diskuterar till en relativt modest sådan (1995, s.8).

De fem grundläggande element som Miller kallar för är nationalitetens inre logik det inom den finns en tro på nationen som en gemenskap i vilken medlemmarna känner samhörighet och uppvisar vilja till fortsätta leva sina liv i tillsammans. För det andra finner den nationella identiteten livskraft i nationen som en historisk enhet. Det tredje elementet utgörs av en kontinuitet inom ett geografiskt territorium. För det fjärde är nationen en levande enhet eftersom människorna i den, på olika samhällsliga plan, är integrerade med varandra och fattar gemensamma kollektiva beslut. Slutligen finns det också en medvetenhet hos gruppen som utgör nationen om att de, på ett naturligt sätt, skiljer sig från andra nationer (1995, s.27).

I den här uppsatsen ligger fokus på den etiska dimensionen av nationalitet som Miller förklarar. Mer specifikt om den tillit och solidaritet som existerar inom varje politisk enhet. Den tillit som Miller vill åt i sin förklaring, menar han, är ett politiskt resultat av solidaritet och kulturell homogenitet och en essentiell beståndsdel i den aktuella nationalismen (1995, s.90). En solidaritet som skapar förutsättningar för staten - dess politiska aktörer och institutioner - och därmed nationens etiska system att kunna reproduceras (1995, s.87, 101, 142).

2.2 Ekonomisk separatism

Ryan D. Griffiths och Ivan Savic undersöker i ”*Globalization and Separatism*” hur separatism motiveras av ekonomiska faktorer. Griffiths och Savic menar att utvecklade stater tenderar att vara positiva till överstatliga ekonomiska samarbeten, för att genom sådana samarbeten separera sig från den centrala makten inom den egna staten. Utvecklade stater använder sig däremot av mer traditionella metoder, ofta våldsamma, för att nå sina separatistiska mål (Harris, 2009, s. 319).

En separatistisk rörelse måste ta hänsyn till ekonomiska faktorer för att nå framgång. Det ekonomiska självbestämmandet avgör beslutsfattandet både för separatister och den styrande makten. En presumtiv suveränitet skulle på ett eller annat sätt innebära ett ekonomiskt självstyre, som oundvikligen skulle innebära en stor omställning. En separatistisk rörelse måste därför konfrontera sig själva med frågor om hur en framgång skulle finansieras ekonomiskt (2009, s. 320).

Vidare menar Griffiths och Savic att det är mindre troligt att ett utvecklat land, vars ekonomiska system är väl integrerat med statens, skulle söka villkorlös självständighet. Detta

eftersom landet i så fall, med största sannolikhet, skulle tvingas till kostsamma eftergifter. Det är därför troligt att ett sådant land snarare försöker blir mer autonomt samtidigt som det ekonomiska systemet behålls intakt – alternativt att landet söker ett annat ekonomiskt samarbete som kan kompensera för det kostsamma ekonomiska utträdet i samband med självständigheten (2009, s. 328-329). Vi använder den här teorin för att förstå hur separatismen tagit sig uttryck om man jämför det parti som SNP var 1997 och 2017. Går det att se en förflyttning i hur separatismen kännetecknas och hur uttrycks i så fall den skillnaden? Separatism kan alltså komma till uttryck i den ekonomiska viljan och rätten till självbestämmande över ekonomin. Hur detta uttrycks i SNP:s valmanifest 1997 och 2017, alltså SNP:s förhållningssätt till ekonomiska frågor, skärskådas i analysen.

2.3 Centrala koncept

För att stärka koherensen i den här undersökningen har vi valt några centrala koncept att teoretiskt definiera.

2.3.1 Självständighet och autonomi

Självständighet är ett tillstånd som en stat åtnjuter när den utövar makt över ett internationellt erkänt territorium och där staten, utan vidare extern påverkan, utövar styrande och suveränitet (West's Encyclopedia of American Law, 2008). Autonomi å sin sida handlar om när en region inte åtnjuter fullständiga friheter för styrande och suveränitet som en självständig stat. Autonomi innebär dock en grad av självbestämmande, men juridiskt sett tillhör regionen en annan stat (West's Encyclopedia of American Law, 2008).

2.3.2 Nationalitet

Nationell identitet är den etiska gemenskapen som finns i en demokratisk stat (1995, s. 90). Med hjälp av demokratiska institutioner som förser medborgarna med välfärd som den behöver och betalar för, skapar det en tilltro till institutionerna och staten. Eftersom det råder

en överensstämmelse om att alla medborgare är med och finansierar välfärdsstaten genom skattemedel, grundar sig gemenskapen och solidariteten sig därmed i kulturen. Välfärdsstaten är slutresultatet.

2.3.3 Ekonomisk separatism

Ekonomisk separatism är termen som i uppsatsen används för att ringa in den teori som beskriver de ekonomiska förutsättningar och målbilder som en separatist rörelse kan ha. Griffith och Savic framhåller olika länders tillvägagångssätt för självständighet, vilka kan indikera landets utvecklingsnivå och förankring i ursprungsstaten. Ett lands beroendeförhållande framhålls som särskilt central för hur väl en separatistisk rörelse ska lyckas. Ett separatistisk rörelse, vars ekonomi är djupt förankrad i ursprungsstaten, måste ha särskilda förutsättningar eller alternativa supranationella samarbeten för att självständigheten ska vara möjlig ur ett ekonomiskt perspektiv (Harris, 2009, s. 319-325).

3 Metod

Den här undersökningen är en fallstudie med beskrivande ambitioner. Undersökningen har en metodologisk ansats som syftar till att, genom att kvalitativt analysera innehållet i för undersökningen relevanta dokument försöka utröna den doktrin som återfinns i SNP:s manifest. Med hjälp av teorier kring nationalitet och separatism kunna förklara manifestens innehåll, således en teoriprovande studie. Det empiriska materialet kommer följaktligen visa hur pass lämpliga teorierna är; hur de gör anspråk på att förklara det fenomen vi ämnar undersöka (Esaiasson et al, 2004, s. 40).

Undersökningen har också ett komparativt inslag, då vi ämnar att ställa ett manifest mot ett annat för att kunna belysa och beskriva förändringar av manifestets karaktär och kunna anta och diskutera SNP:s eventuella förändring över tid.

3.1 Idéanalys

Idéanalysen är en metod som handlar om att systematiskt granska politiska budskap och argument. Den lämpar sig väl för studier av politiska texter för att den hjälper oss att förstå den rådande politiska ideologin (Beckman, 2005, s.11). Undersökningen har deskriptiva ambitioner som ämnar att förklara en politisk aktörs manifest, det vill säga spåra ursprunget till de politiska idéer, nationalistiska och separatistiska inslag, som återfinns i SNP:s manifest. Vår uppgift är att klargöra utbredningen av en idé genom att mäta förekomsten av dessa uppfattningar i materialet (2005, s.14). Frekvenser kommer dock inte mätas och undersökas. Det handlar snarare om att studera på vilket sätt som idéerna kring nationalitet och separatism ser ut och vad de grundar sig i.

I boken *Grundbok i idéanalys* skriver Ludvig Beckman att det är upp till forskaren att bestämma hur mycket av kontexten som ska finnas med i en undersökning. Beckman skiljer också på begreppen *idécentrerade* och *aktörscentrerade* studier. Det sistnämnda fokuserar på aktörernas roll (partier, politiker, tidningar) medan idécentrerade studier har fokus på

argumenten som framförs. Den här uppsatsen har sin utgångspunkt i partiet SNP och dess manifestets politiska idéer. Vi har för avsikt att studera partiet både 1997 och 2017 för att förstå hur partiet och dess idéer förändrats över tid, därför är undersökningen aktörscentrerad. En aktörscentrerad studie har möjlighet att beakta kontexten, men måste inte göra det (2005, s. 15-19). Vi har valt att beakta kontexten eftersom vi tror att den kan vara till hjälp för att förklara det som undersöks.

Beckman skiljer på idéanalyser som använder dimensioner eller idealtyper. I den senare används två idealtyper som används för att hjälpa till uttolkning av materialet och förstå materialet på så sätt att ett rutnät läggs över det undersökta och utifrån det kan man dela in materialet i de idealtyper man skapat. (2005, s. 159-161). Dimensioner är ett annat analysverktyg som främst används för att skapa ordning bland argument. Det centrala vid användandet av dimensioner är att försöka sammanfoga argumenten och idéerna under de valda dimensionerna. Vi väljer att använda dimensioner som analysverktyg eftersom det är bäst lämpat för att analysera vårt material, baserat på vad vi vill svara på i den här uppsatsen (2005, s. 21-26).

De två dimensioner som fungerar som analysverktyg är: nationell identitet och ekonomisk separatism. Dessa dimensioner kommer att analyseras genom det teoretiska ramverk som presenterats tidigare och kommer användas för att kunna förstå SNP:s självständighetssträvanden i termer av nationalitet och ekonomi. Dimensionerna är teoretiska definitioner och fungerar som analysredskap och hjälper oss i den här undersökningen att precisera olika påståenden, ambitioner eller idéer i materialet. Kravet på dimensionerna är att de är uttömmande, ömsesidigt uteslutande och logiskt konsistenta. Att vara kreativ och skapa dimensioner som är anpassade för den specifika frågan anses i regel vara positivt (2005, s.25-28).

Föreställningar om den skotska nationaliteten, separatism och rätten till självbestämmande är det som vi är intresserade av att förstå. Valet av metod har gjorts på grund av de övergripande möjligheter den innefattar samt att metoden med hjälp av analysverktyget dimensioner på ett klargörande sätt kan analysera innehållet i texterna som vi valt att studera. Eftersom syftet med uppsatsen är att studera en politisk aktörs och dess idéer förefaller det ett befogat val av metod.

4 Bakgrund

Scottish National Party (SNP) grundades 1934 efter en sammanslagning av de två partierna Scottish Party och National Party of Scotland. Det nybildade partiet hade inte en uttalad självständighetsambition till en början, utan man sökte främst bilda ett eget skotsk parlament. Tanken om ett självständigt Skottland kom senare.

Den första större framgången kom vid valet 1974, då SNP fick en tredjedel av rösterna. Framgången skulle dock följas av en tillbakagång under senare delen av 1970- och 80-talet. Under 1990-talet lyckades partiet, under ledning av Alex Salmond, återigen vinna ökat stöd. 1992 fick man fler röster än under 80-talet och 1997 fick man fyra av sex mandat i det brittiska underhuset. En viktig faktor till framgången var den nytillträdde partiledaren Alex Salmond, Salmond var utbildad nationalekonom med särskild inriktning på olje- och naturgasnäringen, vilken också är Skottlands stora ekonomiska tillgång. Scotland Act 1998 kallas beslutet som gav lagligt stöd till återupprättandet av ett skotskt parlament. Det var Labourpartiet som introducerade det egna parlamentet i Skottland och 1999 instiftades det skotska parlamentet, vilket å ena sidan öppnade upp för ett ökat inflytande från SNP, men kritiska röster ifrågasatte å andra sidan partiets relevans, efter att landet erhållit självbestämmande i form av eget parlament (2010, BBC).

Under 2000-talet etablerade sig SNP ordentligt i den skotska politiken. Labour, som tidigare haft en dominerande ställning i den skotska politiken, började förlora stöd, i synnerhet till SNP. 2007 blev SNP största parti i Skottland med fler platser i parlamentet än Labour. Strax efter valet 2007 sattes världens ekonomiska marknader i gungning, i det som senare skulle eskalera i en finanskris. Bankväsendet, som utgör en stor del av Skottlands ekonomi, räddades vid tiden för krisen av Storbritanniens väl utformade skyddsnät för banker. Eftersom de skotska bankernas tillgångar utgör en stor andel av landets totala BNP, hade ett självständigt land inte klarat av att själva regler de påfrestningar som drabbade bankerna under finanskrisen (2014, ETC).

Vid valet 2011 erövrade SNP majoritet i det skotska parlamentet. Majoriteten var avgörande, eftersom den gav partiet möjlighet att genomföra en självständighetsomröstning. Omröstningen hölls 2014 och nej-sidan vann med knapp marginal, vilket gjorde att Skottland blev kvar i Storbritannien.

Den förlorande självständighetsomröstningen var ett misslyckande för SNP och Alex Salmond avgick som partiledare. Han ersattes av Nicola Sturgeon, som genomförde ett antal förändringar för att få SNP på rätt bana igen, bland annat jämnade hon ut könsfördelningen av partiets olika poster. I följande val, 2015, studsade SNP tillbaka rejält efter den nedgång som följt den misslyckade självständighetsomröstningen. Partiet gick från 6 till 56 platser i det brittiska underhuset (2014, BBC).

Sommaren 2016 röstade Storbritannien för ett utträde ur EU. SNP, som är för både skotsk självständighet och EU-medlemskap, fick nu en förändrad spelplan. Partiledaren Nicola Sturgeon menade efter beslutet om Brexit att det skotska folket själva borde få välja att bli en självständig stat eller genomföra Brexit som en del av Storbritannien (2017, Guardian).

5 Empiri

Det empiriska avsnittet är indelat i två delar för tydlighetens skull. Det första avsnittet kommer behandla det i SNP:s manifest som går att placera inom ramen för nationell identitet och det andra avsnittet handlar om det som går att placera inom ramen för ekonomisk separatism. Den empiriska delen som gör anspråk på att belysa SNP:s syn på nationalitet handlar nästan uteslutande om välfärdspolitik, eftersom det är i anknytning till den som SNP:s problematisering av välfärden samt argument kring egna politiska idéer finner kraft. Här är begrepp som solidaritet och tillit av betydelse. Detta kompletteras ytterligare med resonemang om EU och Skottlands roll däri, eftersom det också kan tänkas säga något om SNP:s syn på nationalitet. Den andra empiriska delen som ämnar belysa SNP:s handlar om frågor rörande: skatt, handel, råvaror och EU, eftersom det är i dessa teman som argument för separatism går att finna. Varje avsnitt är dessutom indelat i två delar som fångar upp respektive års innehåll. Eftersom det centrala i uppsatsen handlar om separatism och nationalitet kommer endast relevanta empiriska delar att återfinnas i den empiriska delen. Sedan kommer empiriska delen analyseras med hjälp av teoretiska ramverk och dimensioner, vilket kommer synliggöra SNP:s motiv till självständighet i termer av nationalitet och ekonomisk separatism.

5.1 Nationell identitet

5.1.1 1997 år manifest

“An independent Scotland will be a model European democracy, with a written Constitution and Bill of Rights. Proportional representation will ensure that the Parliament represents all of Scotland - and we will have done with unelected Peers in London deciding the laws of our nation.” (s.16).

Försvaret av grundläggande rättigheter och välfärd är en grundbult i det skotska samhället. Fokus på välfärd är ett av SNP:s viktigaste tema i manifestet. Vid författandet av manifestet

1997 ansågs Tories systematiskt ha försökt ödelägga den skotska välfärden under de senaste arton åren. Ett av SNP:s nyckelord är solidaritet. Den genomsyrar hela det skotska samhället från arbetslösa till äldre, från sjuka till fattiga, och genom denna föra en politik gynnsam för dessa grupper i samhället. Målet är uttryckligen ett samhälle fritt från fattigdom (1997, s.14).

SNP tror på fri sjukvård som en fundamental rättighet, men för att underhålla ett sånt system krävs det att den förvrängda uppfattningen om marknadsanpassad sjukvård överges och att mellanhänder utan professionell kunskap inom sjukvård stängs ute från organisationerna för att förhindra den konstgjorda gränsen mellan köpare och säljare inom sjukvården. Istället, vill de ha ett integrerat sjukvårdssystem organiserat på nationell nivå, och delegerat ut på lokal nivå. Det är den strukturella omvandlingen som SNP vill förmedla vikten av, eftersom den skulle vara gynnsam på både ett organisatoriskt och ett ekonomiskt plan (1997, s.15).

“In an independent Scotland, economic prosperity and social justice will go hand in hand. We will use our wealth to invest in the health service, deliver a Cold Climate Allowance to pensioners and those on benefits, and abolish means testing for the long-term care of the elderly.” (1997, s.14).

För att uppnå social rättvisa krävs nya tillvägagångssätt för sjukvården att verka på. SNP menar att den marknadsstyrda sjukvården är ineffektiv och odemokratisk. De menar att kostnaderna för den ”demokratiskt styrda” sjukvården, i drift av tidigare nämnda hälsokommission är avsevärt mindre kostsam än den marknadsstyrda sjukvården (1997, s.16). Förändringen som SNP vill realisera vill de göra med hjälp av institutionaliserandet av en hälsokommission organiserad av representanter för de olika politiska partierna i det skotska parlamentet, av ”health professionals” och av representanter från de lokala hälsoinstitutionerna och ledas av hälsoministern (1997, s.15).

SNP:s syn på Skottland som ett multikulturellt samhälle framhålls i manifestet. Skottland, menar SNP, är ett resultat av en lyckad integreringsprocess med viktiga innehåll från Europa och omvärlden. I manifestet uttrycks av SNP en ambition av fortsätta landets utveckling på samma maner, genom att ge stöd åt och skydda olika befolkningsgruppers och samfunds vitala angelägenheter (1997, s.20).

Skotsk representation skulle i fall av självständighet fördubblas. Dessutom skulle SNP vara drivande i frågan om att stärka demokratin inom EU genom ett vidare röstsysteem i

Europaparlamentet. De stödjer en utökad makt åt parlamentet för att bättre kunna granska Europakommissionen och Europarådets arbeten (1997, s.30).

”Independence means joining in, not staying separate. The real separatists are those who have put us in our present condition, for they do not allow us to take a full part in anything.” (1997, s.31).

SNP är övertygade om att dess roll i ”The Commonwealth of Nations” skulle vara intakt och att dess möjligheter till att främja gott internationellt samarbete skulle vara goda. Liksom skulle medlemskap i FN, Association of States of the British Isles, och i Europarådet (1997, s.31). SNP:s roll i världen ansåg de också handla om hjälp- och biståndsinsatser till utsatta områden i världen. Att ett så välmående land som Storbritannien skurit ned biståndet från 0.7 procent av BNP till 0.3 procent av BNP, ansågs av SNP vara skamligt (1997, s.31).

5.1.2 2017 års manifest

Skottland som land står inför en rad problem i välfärden och dessa tar sig i uttryck som ett genomgående tema i hela manifestet. I takt med att Skottland förändras på ett demografiskt plan krävs en välfärdspolitik som kan förändras i takt med befolkningens mängd, form och olika behov (2017, s.16). I manifestet uttrycks missnöje över åtstramningspolitiken, något som SNP menar, motiverats av Tories ideologiska övertygelser och politiska egenintressen. Nedskärningspolitiken som Tories har fört, menar SNP, har inte legat i nationens intresse: den har varken moraliskt försvarbar eller ekonomiskt nödvändig. SNP:s mål är att säkra investeringar i den offentliga sektorn, och detta mål avser de nå genom en reformplan. I kraft av tre mål förväntar SNP att 120 miljarder pund kommer frigöras till förmån för offentliga investeringar och samtidigt sänka riskerna för Storbritanniens finansiella framtid (2017, s.21).

NHS (National Health Service) är ett skattefinansierat sjukvårdssystem som finns i hela Storbritannien. SNP säger sig vilja öka NHS budget med totalt 2 miljarder pund (per period i det skotska parlamentet) samt säger sig lova att rösta mot alla former av privatiseringar av sjukvårdssystemet i Westminster, eftersom privatisering i England potentiell skulle äventyra den beskärda del av budgeten som är tillägnad Skottland. SNP skriver att tänker fortsätta samarbetet med andra partier i Westminster för genomdrivandet ”NHS Reinstatement Bill”, vilket skulle innebära att NHS i England återgick blev en angelägenhet att hantera för det offentliga, och i SNP:s mening helt i linje med dess grundläggande syfte. Dessutom är de

fortsatt övertygande om låta recepten för läkemedel förbli gratis och se till att sjukdom inte beskattas.

Ytterligare missnöje som omnämns i manifestet gällande välfärdsfrågor berör barnfattigdom, våld mot flickor, de handikappades situation samt familjer med låg inkomst som fått det allt svårare i takt med att levnadskostnader stigit (2017, s.31). SNP belyser problemet med att över 85 procent av alla beslut rörande Skottlands välfärd tas i Westminster. Endast i kraft av ett oberoende parlament, påstår SNP, kan Skottland bli fria från obsceniteter såsom "the rape clause" och "the family cap", samt från politik som missgynnar funktionsnedsatta och fattiga såsom "The bedroom tax". Kravet på full kontroll över alla socialpolitiska frågor, menar SNP, skulle innebära ett välfärdssystem baserat på respekt, värdighet och dignitet, anpassat för det skotska folket (2017, s.31-32). Sedan 2013, har det skotska parlamentet, hävdar SNP, spenderat över 100 miljoner pund per år på att skydda de människor som drabbats hårdast av Tories nedskärningar i välfärden. År 2021 kommer den sammanräknade kostnaden överstiga 2 miljarder pund, ett belopp som SNP anser ohållbart (2017, s. 36).

Skottlands roll i EU och i världen uttrycks i likväl 2017 års manifest. En viktig omständighet som riktat manifestets fokus på EU-frågor och Skottlands roll i världen har att göra med Storbritanniens pågående utträde ut EU. Medan en majoritet av den skotska befolkningen röstade för att stanna kvar i EU, har Storbritannien agerat beslutsamt om att lämna unionen utan någon hänsyn till Skottlands ovilja att lämna (2017, s.3). Detta har skadat Storbritanniens interna politiska förhållanden, vilket visat sig genom ett stort fokus på följderna av Brexit i manifestet. SNP anser att ifall Skottland skulle bli självständigt, skulle ett EU-medlemskap vara aktuellt och innan en sådan självständighetsomröstning skulle äga rum, har de för avsikt att säkerställa ett fortsatt medlemskap i EU, trots att följderna av Brexit skulle innebära ett utträde (2017, s.29).

I manifestet 2017 framgår också en viljan om ett öppet och inkluderande Skottland. Landet, menar SNP, är i behov av en immigration som passar väl med deras omständigheter och krav. Immigrationen avses friktionsfritt fylla behovet av arbetskraft inom den privata och offentliga sektorn. Därtill bidrar immigrationen till kompetens vid universiteten. SNP menar att Storbritanniens nuvarande immigrationspolitik som i manifestet karakteriseras som en "one size fits all"-hantering rörande immigrationfrågor brister och skadar Skottland (2017, s.27).

Det finns också ett fokus på EU:s stadgar för mänskliga rättigheter. The European Convention on Human Rights (ECHR) återfinns i Scotland Act från 1998 och SNP befarar att

de fundamentala rättigheterna för alla medborgare Storbritannien, stadgade av EU och rör allt från arbetares rättigheter till basala sociala rättigheter samt miljöskydd, kan hotas. SNP tänker hålla Tories ansvariga för att garantera att rättigheterna upprätthålls trots utträdet ur EU (2017, s.30).

5.2 Ekonomisk separatism

5.2.1 1997 års manifest

SNP framhöll att Skottland var i behov av fler jobb. Ett jämlikt skattesystem som uppmuntrar till att ta anställning skulle bana väg för det. SNP ville lagstifta ett nytt egalitärt skattesystem för privatpersoner. SNP hänvisade då till den ”skotska viljan” om ett progressivt skattesystem och det gemensamma ansvaret för ekonomin.

”The basic Scottish belief in progressive taxation and the sharing of responsibility according to the ability to pay.” (1997, s. 13)

Vidare menade SNP att det var av största vikt att olje- och gasbolagens ställning i ekonomin konsoliderades och att skattesystemet som påverkade bolagen förblev oförändrat. Detta eftersom dessa branscher är centrala för Skottlands ekonomi och till stor del drivande för det ekonomiska välmåendet.

”All existing obligations to oil and gas operators will be honoured, and the SNP envisages no substantive change in the taxation regime so that there can be a clear, stable and continuing climate for the oil industry.” (1997, s. 27).

Samtidigt ville man som enda parti sänka bolagsskatten, både för stora och små företag. Också detta som ett led i att försöka öppna upp möjligheterna för företag att utvecklas och inte hämmas av skatter. Det fanns en övertygelse om att de skotska företagen förlorade handlingskraft på grund av de skatter som reglerade företagens verksamhet.

”The SNP is the only party in a generation to enter a General Election fully committed to a reduction in business taxation” (1997, s. 11).

SNP ser Skottland som en viktig aktör inom EU och menar att ett självständigt Skottland automatiskt skulle innebära en fullständigt medlemskap i unionen (1997, s.7). Skottlands traditionella öppenhet mot Europa och världen, menar SNP, säger de sig garantera och genom ett självständigt parlament kommer Skottland själva att kunna knyta sig närmare omvärlden i kraft av direkta förbindelser fullständiga medlemskap i internationella organisationer. Detta skulle innebära att landet, oberoende av Storbritannien, kan försvara och arbeta för sina intressen i internationella sammanhang.

Istället för att utgöra en del av Storbritanniens diplomatiska förbindelser i det internationella samfundet, ett förhållande som de anser inte är gynnsamt nog, vill de kunna åtnjuta självbestämmande och på så vis stärka sin position (1997, s.30).

Genom representation i Europeiska rådet och ministerrådet kommer skotska ministrar att rösta om policys som berör skotska angelägenheter. Att kunna sätta sin egen politiska agenda i internationella sammanhang, ansåg de, skulle innebära att landet på allvar skulle kunna erhålla de fördelar som ett fullvärdigt medlemskap faktiskt innebär. En möjlighet, som de anser, är långt ifrån de nuvarande maktlöshet de uttrycker sig lida av i dessa sammanhang. Det är också långt ifrån den, mer relativa maktlöshet som Labours decentraliseringsplan, skulle innebära (1997, s.30).

Det fanns en syn på självständighet som en självklarhet och i synnerhet såg SNP det som självklart att Skottland automatiskt skulle bli en del av EU om landet blev självständigt.

“Scotland, on independence, will automatically become a full member of the European Union: European legal , political and constitutional opinion on this matter is quite clear (1997, s. 7).

Även synen på hur gränsen mot England ska upprätthållas sågs som en okomplicerad process, men både Skottland och England antogs vid manifestets tillkomst tillhöra EU oavsett om Skottland var självständiga eller ej, vilket gjorde antagandet rimligt.

“Scotland will have open borders with England: modern European countries have abolished controlled internal frontiers and our close family and trading ties with England will not be interrupted in any way by Scottish Independence. Only political union will end - our social union will be as strong as ever, and indeed improved by our new equal status as good neighbours (1997, s. 7).

SNP framhöll att små företag är marknadens motor, därför är det viktigt att hjälpa dem. Jordbruket sågs som en central del av Skottlands styrkor, både då och för framtiden. Som ett led i att stötta företagande ville SNP sänka bolagsskatten för både stora och små företag.

Ett självständigt skotsk parlament sågs som ett krav för att jordbruket skulle kunna behålla sina förmåner, vilket var av största vikt. Crofting, en slags självhushållande system i det skotska höglandet, ville man bevara eftersom missgynnande av dessa samhällen skulle leda till minskad population och utdöende orter i norra Skottland. En nyckelfaktor för att lyckas med bevarandet av croftingsamhällen var att skydda skogsindustrin.

”Scottish agricultur has tremendous strengths, rooted in the skills and experience of those who passionately care for the land and for the future of their businesses” (1997, s.24).

Även fiskindustrin önskade SNP expandera och menar att Westminster med likgiltighet inskränkt fisket genom EU-politiska eftergifter, på bekostnad av Skottlands fiskeindustri.

”Scottish fishermen have paid the price for that UK hypocrisy” (1997, s.25).

Generellt hade SNP:s manifest inom områdena näringsliv, industri och skattefrågor en agenda som framhöll mindre företag som särskilt viktiga för Skottlands ekonomi. Genom en sänkt bolagsskatt skulle dessa företag beredas fördelar för att kunna expandera. Samtidigt ville man underlätta för Skottlands viktiga industrier, särskilt i höglandet, som fiske och ”croftingsamhällen”. SNP:s närmande av EU framgick tydligt och förväntningarna gjorde gällande att man genom att skapa ett eget parlament, med den autonomi man då skulle åtnjuta, lättare skulle kunna nå en självständighet. Vid den självständigheten skulle landet ansluta sig till EU, vilket inte ses som någon utdragen process, och inom unionen skulle man få makt att skydda landets egna intressen.

5.2.2 2017 års manifest

SNP vill hjälpa mindre företag men menar att Westminster hindrar detta genom att inte driva igenom den tidigare beslutade politiken. SNP vill bland annat att även UK inför krav på att fakturor från mindre företag ska betalas inom 10 dagar, vilket kommer minska det byråkratiska arbetet för företagen. Ansvar för misslyckandet är Westminster.

“To help small businesses, the Scottish Government is already lifting more than half of all premises out of business rates altogether. Most of the taxes and regulations that impact on small businesses are, however, the responsibility of Westminster” (2017, s.21).

SNP vill genomföra stora satsningar inom infrastruktur, bland annat vill man utöka järnvägssystemet, sjukhusens kapacitet och befolkningens tillgång till internet. Bolagsskatten vill man inte sänka ytterligare. SNP vill förstärka den skotska regeringens inflytande över det skotska näringslivet och vill få sin röst hörd i förhandlingarna med Storbritannien.

”SNP MPs will continue to press the UK government to work with the Scottish Government to support Scotland’s businesses in the wake of Brexit, and ensure their voice is heard during negotiations” (2017, s. 23).

Man framhåller också den vikten av konkurrenskraftigt näringsliv, vilket skulle kunna göra Skottland till “the lion economy” i Europa. SNP ger alltså förslag på hur landets ekonomi borde regleras för att nå framgång i Europa vid självständighet.

”With Independence, we can make Scotland the “lion economy” of Europe - delivering fair tax for individuals, and a competitive edge for Scottish business.” (2017, s.7).

SNP lyfter fram vikten av ett jämlikt skattesystem som i synnerhet ska värna om sjuka, skadade och andra i samhället utsatta människor. Det nuvarande systemet, stadgat av Tories, är inte effektivt eftersom det gynnar samhällets rika samtidigt som det minskar stödet för låginkomsttagare och funktionsnedsatta, menar SNP.

”The Tories have cut taxes for the wealthiest in our society, while cutting support for the disabled and low income working families. According to the Resolution Foundation, the UK is on course for the biggest increase in inequality since the days of Margaret Thatcher” (2017, s. 7).

Hälsoskatten, som slår hårdast mot sjuka och skadade, vill SNP ta bort. SNP framhåller att kommunskatten är lägre i Skottland än i England. Ingen i Skottland ska heller behöva betala *Bedroom Tax*, en skatt för obebodda sovrum. Vidare vill partiet introducera skatt på bonusar för bankanställda. Olje- och gasindustrin lyfts fram som en vital del av den

skotska ekonomin, men Westminster's passivitet i samband med nedgången har varit negativ för sektorn. SNP gör tydligt att man inte vill tillåta ytterligare sänkt bolagsskatt.

”SNP MPs will not support further reductions to Corporation Tax” (2017, s.7).

Brexit skadar också EU-medborgare som befinner sig i Skottland. SNP säger sig stå på EU-medborgarnas sida i Westminster. Människor, vars deltagande i Skottland bidrar på ett kulturellt, ekonomiskt och offentligt plan. SNP vill få ett slut på osäkerheten som drabbat EU-medborgarna som befinner sig i Storbritannien, genom att tillåta permanenta uppehållstillstånd. Dessutom anser SNP att Skottland, oberoende av Storbritanniens immigrationspolitik, bör ha möjlighet att ta egna beslut i den här frågan. (2017, s.14).

”The Great Rural Robbery” är ett tema i manifestet som handlar om alla EU-pengar som inte kommer skickas till Skottland (2017, s.12). SNP håller Skottlands roll i världen som viktig, något som påverkats positivt av EU-samarbeten. SNP vill pressa Storbritannien i Brexit-förhandlingarna om att verkställa Open Skies Agreement för att säkerställa fortsatt turism i Skottland (2017, s.26).

Enligt The Oil and Gas Institute vid Robert Gordon University i Aberdeen kommer Brexit innebära en estimerad kostnad för olje- och gasnäringen uppstiga mot 200 miljoner pund årligen, på grund av tariffier och skatter (2017, s.27). SNP menar vidare finansieringen från EU är avgörande för Skottland till den grad att de kommer kräva av Westminster långsiktiga planer för alternativ finansiering till EU-bidragen, för att upprätthålla forskning vid universitet, satsningar inom infrastruktur, samt bistå med stöd för jordbruks- och fiskeindustrin (2017, s.30). En plan som matchar det nuvarande stödet till Skottland, menar SNP, hade den brittiska regeringen lovat att presentera innan folkomröstningen 2015. Men en sådan plan har ännu inte lagts fram. Istället, vill de införa en finansiering ”With a 16 per cent share of current Common Agricultural Policy (CAP) funding, there is no doubt that Scotland would lose out”. SNP välkomnar makt över landsbygds- och jordbrukspolitiken, och förväntar sig efter Brexit full kontroll över jordbruksbistånd från EU. Varje försök från Tories som innebär oinskränkt makt över dessa frågor kommer SNP uttryckligen motarbeta (2017, s.39).

6 Analys

När The Scotland Act 1999 realiserades fick den skotska självständighetsrörelsen ett parlament på skotskt mark, vilket kan ses som ett steg mot självbestämmande. Men vad händer när ett parlament institutionaliseras på skotsk mark och en konkret åtgärd i riktning mot ökad autonomi har gjorts? Att The Scotland Act välkomnades råder det sannolikt inte något tvivel om. Men hur reagerar självständighetsrörelsen på det? Det kan också ha inneburit en avtrubning av den skotska nationalistiska rörelsen. Att politiska institutioner som på ett eller annat sätt inneburit ökat självbestämmande, om än inte självständighet från unionen, går att argumentera för i och med The Scotland Act. Men huruvida SNP:s politiska manifest, med betoning på nationell identitet och ekonomisk separatism, har förändrats kommer att analyseras nedan.

Nationell identitet, som David Miller (1995) redogör för, handlar till stor del om de sociala och kulturella aspekterna i konstruerandet av en gemenskap. Gemenskapen är i allra högsta grad närvarande inom den demokratiska staten och den existerar genom rådande föreställningar om etik och moral, vilka reproduceras i kraft av den moderna staten, i.e. välfärdsstaten. I välfärdsstaten är social rättvisa en grundläggande politisk ambition och faller naturligt nog som ett betydelsefullt tema i SNP:s båda manifest. De tre samverkande faktorerna som Miller menar är vitala förutsättningar för en nationalistisk rörelse är den nationella identiteten, den etiska gemenskapen och viljan till politiskt självbestämmande återfinns i SNP:s manifest.

Nationell identitet är i termer av etisk gemenskap högst närvarande i SNP:s båda manifest. Den etiska gemenskapen i manifestet ofta förklarad i termer av solidaritet, är en grundbult i det politiska narrativ och ambitioner som framförs i manifestet, och enligt manifestet likväl en grundbult i det skotska samhället. Användandet av begreppet solidaritet tolkas i undersökningen som ett resultat av den etiska gemenskapen som finns i Skottland. Det går att förstå SNP:s politiska ambitioner och hur de motiverar dessa, med hjälp av Millers teorier kring nationalitet. Det faller sig naturligt att SNP i båda manifesten ger stort utrymme åt frågor som rör den skotska välfärden. Klart framgår att den skotska välfärden befinner sig under ett hot från Westminster: 1997 anses Tories ligga bakom det ”systematiska ödeläggandet” av den skotska välfärden, genom att låta den marknadsanpassade välfärden

styra, och i 2017 års manifest uttrycks liknande kritik mot den marknadsstyrda välfärden, som SNP menar styrs av ideologisk övertygelser och politiskt egenintresse istället för en välfärd anpassad till folket bästa.

Viljan till självbestämmande som uttrycks i båda manifesten motiveras av den brittiska välfärdspolitikens missanpassning. Än mer i 2017 års manifest uttrycks SNP:s ovilja att låta sig bestraffas av en politik inte tar hänsyn till regionala aspekter, utan utformas en allomfattande och standardiserad välfärdspolitik. SNP vill se ett välfärdssystem format av respekt, värdighet och dignitet anpassat för det skotska folket. Uppfattningen som SNP betonar rörande det skotska folkets rättmätiga välfärdssystem bör ses som ett uttryck för uppfattningen nationalitet som Miller föreslår. Miller skriver att när en nation är autonom så har den möjlighet att implementera detta system av social rättvisa, och gemensamma kulturella och sociala normer. När medborgarna i en stat dessutom är landsmän ökar sannolikheten för det ömsesidiga förtroendet och solidariteten människorna emellan. Med de förutsättningarna, menar Miller, ges medlemmarna möjlighet att kollektivt besluta om dess gemensamma framtid (1995, s. 98).

I båda manifesten grundas kritik mot en välfärdspolitik formad av nyliberala doktriner. Kritiken mot välfärden i 2017 års manifest sägs dessutom skada demokratin och anses vara ekonomiskt ineffektiv. SNP kommer med lösningar, genom konkreta politiska förslag, för att upprätta det samhälle som de säger sig vilja se i Skottland. Enligt Millers uppfattning om nationalitet, känner sig människorna förpliktigade till sina egna, det vill säga de som liknar dem själva: familjen, vänner, människorna i lokalsamhället och landsmännen emellan, förutsatt att de leva i samma etiska gemenskap och blivit närda av en gemensam kultur och gemensamma institutioner. National Health Service är ett exempel på en institution som förmår reproducera, eftersom det är en institution ”av folket, för folket”, den etiska gemenskap som Miller hänvisar till. Den skapar ett system av likabehandling och solidaritet som alla medborgare är både förpliktigade till och har rätt att ta del av. Den typ av solidaritet som SNP manifesterar i välfärdsfrågor förutsätts av Millers idé om nationen och nationalitet som en samling människor som agerar kollektivt mot gemensamma mål och i synnerhet i frågor rörande de politiska institutionerna inom staten.

I SNP:s manifest från 1997 framgår det att Skottlands lyckade invandringspolitik och integrationsprocess inneburit mycket gott för landet. Genom att fortsätta värna om sina medborgares mångfald, kommer Skottlands utveckling fortsätta i samma goda riktning. Och i manifestet från 2017 riktas kritik mot den standardiserade immigrationspolitiken som gäller för hela Storbritannien, vilken inte främjar invandring och öppenhet. Risken med att ha den

standardiserade karaktären är att den hindrar den tidigare nämnda, uttalat lyckade integrationsprocessen. Denna, relativt pluralistiska syn, är ett bevis på hur det skotska nationalistiska rörelsen antar en inkluderande form och inte en exkluderande form. Den förra kan ses som prov på liberal nationalism, inom vilken varje individs rättighet till egen trosuppfattning eller livsåskådning. Medan den senare, också förekommande i Europa, snarare intar en xenofobisk riktning. Miller argumenterar också för att nationell identitet inte är allomfattande och konstant, utan kan mycket väl sammanflätas och harmoniera med olika uppfattningar och eller lojaliteter som finns hos varje individ, eftersom den nationella identiteten är personlig (1995, s. 121).

Det går att förstå SNP:s användande av begreppet nationalitet genom David Millers teori. Som vi sett, går det att se hur nationalitet handlar om ett förhållande mellan dels individ och stat, i.e. den nationella identiteten är personlig. Men också är den nationell identiteten den etiska gemenskap som finns mellan individerna som verkar och lever i, bidrar till, och åtnjuter de rättigheter som varje medborgare har inom staten. Det förefaller dock inte vara någon märkbar förändring i användandet av begreppet nationalitet eller nationell identitet. Vi kan anta att användandet är så pass rotat i den ideologi som SNP redogör för, att de inte ändrar sin syn på nationalitet eller nationell identitet över tid.

Att ekonomiska faktorer är centrala för separatistiska rörelser är en utgångspunkt för Griffith och Savic. Vid analysen av SNP:s manifest är det tydligt att så är fallet för Skottland. Det är i ekonomiska frågor som SNP allra starkast tar avstånd för den politik som dirigeras av Tories, frågor som handlar om beskattning och andra inskränkningar mot Skottlands industrier och näringsliv. Och dessa kännetecken löper genom manifesten, men tar sig uttryck på lite olika sätt 1997 och 2017.

Griffith och Savic framhåller i synnerhet två ekonomiska faktorer som katalysatorn för SNP:s separatism. Det ena fyndet av olja i Nordsjön, vilket banade väg för att Skottland skulle kunna presentera en ekonomisk plan för hur en potentiell självständighet kan finansieras, vilket är ett krav för att en separatistisk rörelse ska lyckas på lång sikt (2009, s. 319-321). Detta, hur viktig oljan är för Skottlands ekonomi, syns tydligt i SNP:s manifest. Manifestet från 2017 är dock tydligare med att skatterna på oljeindustrin, som stadgats av Torypartiet, underminerar Skottlands ekonomi. Det här kan ses som ett hinder i en separatistisk strävan, att den ekonomiska faktor som kan göra separatismen möjlig hålls tillbaka av den makt som står över Skottland, i Westminster.

Den andra ekonomiska faktorn som Griffith och Savic framhåller är EU:s framgångar under 1900-talet, vilket gjorde självständighet från Storbritannien och senare medlemskap i EU till en mer eftersträvansvärd möjlighet (2009, s. 335). Manifestet 2017 uttrycker i första hand en önskan om att försvara Skottlands intressen i och med Storbritanniens utträde ur EU. 1997 var det främsta målet självständighet för landet och sedan medlemskap i EU.

“Scotland, on independence, will automatically become a full member of the European Union: European legal , political and constitutional opinion on this matter is quite clear (1997, s. 7).

Ett land vars ekonomiska system är djupt integrerat med statens, vilket är fallet med Skottland, kommer tvingas förlikas med stora kostnader vid en eventuell självständighet. Griffith och Savic menar att ett sådant land förmodligen söker konsolidera mer makt hos staten för att på så sätt kunna bli mer autonoma och kunna verka för landets intressen, men samtidigt vara en del av den ekonomiska marknaden (2009, s. 328-329). SNP:s manifest från 2017 uttrycker en önskan om att få tydligare makt i Westminster för att kunna försvara Skottlands intressen i Brexitförhandlingarna och öka sitt inflytande över de för Skottland viktigaste ekonomiska branscher och hur dessa beskattas. 1997 uttrycks snarare en önskan om självbestämmande över ekonomiska intressen och hur de taxeras, vilket skulle kunna göra Skottland till ”the lion economy in Europe”. När självständigheten väl är det är genomförd väntas ett (i manifestet förmodat smidigt) anslutande till EU samtidigt som en öppen gräns mot England upprätthålls, uttrycker man i manifestet 1997.

Förklaringen till den förändrade synen och den mer detaljerade strategierna för hur självständigheten ska genomföras och finansieras, kan finnas i den förändrade kontext partiet befunnit sig i. 2017 är partiet, till skillnad från 1997, ett etablerat parti som har många säten i parlamentet. Det ökade inflytandet kan tillsammans med den förändrade spelplanen i samband med Brexit ha medfört en mindre grovhuggen och enkelspårig syn på landets ekonomi och självständighet.

Inget av manifesten uttrycker en vilja till separatism genom traditionella metoder, som våld, utan man söker i stället politiska lösningar, vilket indikerar landets höga utvecklingsnivå (2009, s. 319-322). Dock uppvisar 2017 års manifest en mer genomtänkt ekonomisk strategi för ekonomiskt supranationella samarbeten, ett närmande av EU samt en behållen plats på EU:s interna marknad efter Brexit. Denna strategi påverkas dock förmodligen av utfallet i Brexitomröstningen. SNP:s är historiskt positiva attityd till EU i kombination med en självständighetssträvan, fick nya förutsättningar i och med Storbritanniens beslut att lämna

EU. I 1997 års manifest går det att urskilja en naivitet kring hur SNP vill bygga sin ekonomi, som går att urskilja är grunden till den separatistiska strävan som finns och träder fram mer konkret i 1997 års manifest. I manifestet 2017 framställs självständighetssträvan i mer inlindad form och dess ekonomiska kännetecken har mer utvecklade idéer och strategier.

7 Slutkommentar

Inom varje separatiströrelse finns en kärna som på ett eller annat sätt förutsätter och formar självständighetssträvandena. Beroende av kulturella, ekonomiska, historiska eller sociala aspekter i varje enskild rörelse och strävan efter självbestämmande, formas rörelsen och tar sig i uttryck på olika sätt. I den här uppsatsen har rörelsen haft ett fokus på den ekonomiska aspekten och hur den skapar en självständighetsrörelse. Ur frågeställningarna har vi kommit fram till att de ekonomiska aspekterna, tillsammans idén om nationalitet, i.e den etiska gemenskapen, de två grundläggande förutsättningarna till det skotska separatiströrelsen. Vi har sett hur idén om den skotska nationaliteten kan förstås som en form av liberal nationalism och att de huvudsakliga argumenten primärt har en kulturell karaktär som bygger på tillit och solidaritet mellan medborgare och stat, inom välfärdsstaten. Idén om den nationella identiteten kompletteras väl av de separatistiska argumenten som vi har sett i SNP:s båda manifest. De handlar i sin tur om rätten till att åtnjuta självbestämmande över frågor som rör Skottlands ekonomi, utan att behöva förhålla sig till Storbritannien. Den ekonomiska aspekten handlar också om hur Skottland drar nytta av EU, men att förhållandet till EU slits i och med den politiska omvägen genom Westminster.

Studiet av separatiströrelser är intressanta eftersom de gör anspråk på att förklara hur en given självständighetsrörelse ter sig och i vilket sammanhang den existerar i och hur den eventuellt utvecklas. I den här undersökningen har vi sett hur självständighetsrörelsen i Skottland år 1997 och 2017 finner livskraft i ekonomiska argument och ur idén om en nationalitet. Trots att SNP:s manifest har liknande fokus 1997 som 2017 går det att se en viss skillnad, kanske en slags inställsamhet hos SNP som med åren blivit mer och mer aktuell. Vi kan anta att detta har att göra med hur fördelningen i parlamentet i Westminster ser ut - när Tories är starka är kritiken massiv och grundar sig i ideologi, medan när Labour är starka intar SNP en annan roll.

En central skillnad från andra samtida separatistiska rörelser, som görs tydlig i SNP:s manifest, är hur ekonomiska faktorer har en helt avgörande roll för deras självständighetssträvan. Det går att ana en tydligare spridning av argumenten i andra rörelser. I Katalonien, för att ta ett aktuellt exempel, är en självständig ekonomi som inte regleras av Madrid förvisso viktig, men bredvid ekonomiska frågor får även argument om kultur och

språk plats i debatten. I SNP:s manifest kännetecknas självständighetssträvan i synnerhet av en vilja till ekonomisk självständighet. Argument som rör den skotska kulturen ges begränsad plats, medan gäliskans utbredning och bevarande knappt syns alls.

Den tidigare nämnda inställsamheten från SNP gentemot Westminster kan finna sin förklaring i många orsaker: att man finner större ro i den autonomi man trots allt åtnjuter med ett eget skotsk parlament eller att Skottlands ekonomi på många sätt är inlemmad i Storbritanniens och att man därför söker självständighet på ett mjukt sätt, för att inte riskera instabilitet i till exempel banksektorns verksamhet. Ytterligare en kontextuell förklaring till inställsamheten kan vara den invecklade situationen som uppstått i och med Brexitomröstningen. Storbritannien har kastat om spelplanen och har nu en egen utbrytning att förhandla om – vilket gjort den skotska självständigheten sekundär. Kanske anar SNP denna politikens elasticitet och vill göra sig förtrogen med Westminster i väntan på att kunna genomföra en ny folkomröstning om självständighet och anslutande till EU – och inte tvingas till för stora eftergifter i de för Skottland viktiga kärphästarna, som olje- och gasnäringen. För även om en skotsk självständighet är möjlig och likaså ett anslutande till EU, kommer landet att, i en sådan presumtiv situation, att hamna i en förhandling som riskerar att bli lika komplicerad som Brexitförhandlingarna. Ett Storbritannien som inte tillhör EU kommer att kämpa för sin rätt till många av de för Skottland viktiga ekonomiska tillgångarna. Samma tillgångar som SNP menar att Tories genom sin politik obstruerar från att utvecklas. Samtidigt skulle ett självständigt Skottland i den nya situationen också, vid ett anslutande till EU, skapa nya problem, exempelvis hur gränsen mellan Skottland och Storbritannien ska upprätthållas. Problem som alla parter nog gärna undviker att tänka på.

Uppsatsens syfte var att besvara hur SNP:s självständighetssträvanden tar sig uttryck i manifesten och hur dessa har förändrats över tid. Det syftet har uppfyllts i analysen. Således blir försöken till att förklara varför förändringen ser ut som den gör enbart spekulationer. För vidare forskning är dessa spekulationer dock inte helt oväsentliga.

8 Vidare forskning

Framtiden är oviss för Storbritannien. När kommer man enas med EU i Brexitförhandlingarna, och med vilka kompromisser kommer man senare att genomföra utträdet? Därefter följer en av samma mått står ovisshet kring vilka självstyrande delar som ska ingå i Storbritannien. Att det finns starka krafter i Skottland som söker självständighet och ett anslutande till EU råder inga tvivel om. Men att studera hur en sådan förhandling mellan Storbritannien och Skottland skulle ser ut - hade varit intressant att studera. Hur motiveras separatismen i ekonomiska termer och vilka anspråk har respektive parter på varandras ekonomiska tillgångar. Den kommande politiken och utfallet i Brexitförhandlingarna öppnar därmed upp för en mängd intressanta studier.

9 Referensförteckning

Beckman, Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanalys – det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus Förlag.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. 2012. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Uppl 4. Stockholm: Norstedts juridik

Harris, Jerry, 2009. *The Nation in the Global Era: Conflict and Transformation*. Brill.

Miller, David, 1995. *On nationality*. New York, N.Y.: Clarendon Press.

9.1 Elektroniska referenser

Black, Andrew, BBC, 2010. Tillgänglig:

<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-11510150> [Hämtad 2018-01-01]

Carrell, Severin, 2017, Tillgänglig:

<https://www.theguardian.com/politics/2017/mar/28/scottish-parliament-votes-for-second-independence-referendum-nicola-sturgeon> [Hämtad 2018-01-01]

Ehrenberg, Johan, ETC, 2014. Tillgänglig:

<https://www.etc.se/utrikes/darfor-hotar-bankerna-att-fly-fran-skottland> [Hämtad 2018-01-01]

Scottish National Party, Manifesto 1997. Tillgänglig:

<http://www.politicsresources.net/area/uk/ge97/man/snp97.pdf> [Hämtad 2018-01-01]

Scottish National Party, Manifesto 2017. Tillgänglig: <https://www.snp.org/manifesto> [Hämtad 2018-01-01]

Taylor, Brian, BBC, 2014. Tillgänglig:

<http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-30105262> [Hämtad 2018-01-01]

West Encyclopedia of American Law, 2008. “Autonomous” Edition 2. The Gale Group Inc. [Hämtad 2018-01-01].

West Encyclopedia of American Law, 2008. “Independency” Edition 2. The Gale Group Inc. [Hämtad 2018-01-01].

